

PODSTAWA PROGRAMOWA NAUCZANIA RELIGII PRAWOSŁANEJ POLSKIEGO AUTOKEFALICZNEGO KOŚCIOŁA PRAWOSŁAWNEGO - GIMNAZJUM

Wstęp

Kończąc pierwszy etap edukacji w szkole podstawowej uczniowie posiadają ogólną wiedzę dotyczącą historii biblijnej Starego i Nowego Testamentu, nabożeństw, modlitw i wiedzy z zakresu katechizmu.

Edukacja religijna w Gimnazjum ma na celu przede wszystkim wychowanie religijne *wocerkowlenije* tzn. wykorzystanie zdobytych wiadomości w praktycznym życiu Kościoła.

Miłości do Boga i do bliźniego nie można nauczyć się tylko teoretycznie. Katecheta współpracując z kapłanem powinien uświadomić uczniom, że tylko aktywne współdziałanie z Bogiem polegające na uczestniczeniu w życiu liturgicznym Kościoła oraz wypełnianie Bożych przykazań może przynieść zbawienne rezultaty.

Oczywistym jest, że wiek pomiędzy trzynastym a szesnastym rokiem życia połączony jest z ważną przemianą biologiczną, intelektualną i psychiczną. W związku z tym młodzież często przeżywa kryzys tożsamości, połączony z brakiem wiary w istnienie Boga i w autorytety. W rezultacie potrzebuje specyficznego kierunku duchowego. Katecheta jest tą osobą, która powinna wskazać drogę odnalezienia wiary i tożsamości dla potrzebujących, a następnie powinien pomóc uczniowi w odnalezieniu swojego miejsca w Kościele.

Cele katechetyczne (edukacyjne)

Kształcenie właściwej postawy chrześcijańskiej poprzez:

1. uświadomienie, że bezgraniczną Miłością i Jedyną Sprawiedliwością jest Bóg;
2. ukazanie teocentrycznego charakteru w ekonomii zbawienia człowieka; relacje między Bogiem człowiekiem na tle Starego i Nowego Testamentu;
3. uzmysłowienie młodzieży ponadczasowości i aktualności treści biblijnych;
4. wprowadzenie uczniów w Tradycję Kościoła Prawosławnego poprzez:
  - przedstawienie żywotów wybranych świętych jako wzorców chrześcijańskich,
  - poznanie dziedzictwa narodowego i obrzędów prawosławnych,
  - uzmysłowienie potrzeby uczestnictwa w procesie tworzenia prawosławnej kultury duchowej,
  - rozbudzenie motywacji do nauki języka cerkiewno-słowiańskiego i śpiewu liturgicznego;
5. umożliwienie wszechstronnego rozwoju osobowości uczniów ukierunkowanego na czynny i odpowiedzialny udział w życiu Kościoła Prawosławnego;
6. przygotowanie uczniów do nauki religii w szkołach ponadgimnazjalnych.

Zadania nauki religii

1. Wyjaśnić, na czym polega właściwa postawa prawosławnego chrześcijanina we współczesnym świecie w oparciu o Boże Przykazania i inne przykłady.

2. Doskonalić nawyk czytania i umiejętność posługiwania się Pismem Świętym.
3. Doskonalić umiejętność rozumienia tekstu biblijnego w języku cerkiewnosłowiańskim poprzez analizę i porównanie z tekstem w języku polskim.
4. Rozwijać umiejętność odbioru tekstu biblijnego jako ponadczasowego Słowa Bożego.
5. Przedstawić żywoty świętych jako właściwe przykłady i autorytety dla prawosławnego chrześcijanina.
6. Uzmysłować ogromną rolę świętych w budowaniu i umacnianiu wiary Kościoła Prawosławnego.
7. Pogłębić rozumienie treści nabożeństw głównych świąt.
8. Pogłębić rozumienie treści nabożeństw cyklu dobowego.
9. Umocnić świadomość częstego przystępowania do Sakramentów Pokuty i Eucharystii szczególnie w ciągu całego roku liturgicznego.
10. Uzmysłować bogactwo Tradycji Kościoła Prawosławnego.
11. Wyjaśnić sposoby zaświadczenia o własnej tożsamości religijnej w kreowaniu poprawnych relacji (w stosunku) do innych wyznań.
12. Wprowadzać w lekturę czasopism i książek o tematyce religijnej
13. Ukazać ciągłość historii Kościoła Prawosławnego od czasów Apostolskich do dnia dzisiejszego.
14. Przedstawić historię i rolę Kościoła Prawosławnego w Polsce.
15. Przekazać elementarną wiedzę na temat innych wyznań i działań Kościoła Prawosławnego na polu ekumenii.

Treści

1. Dwa ogólne przekazania miłości. Boga darzymy miłością ponad wszystko a bliźniego miłujemy jak siebie samych;
2. Przekazania Dekalogu – znaczenie i aktualność oraz analiza poszczególnych przykazań;
3. Nauka Kościoła o Bogurodzicy połączona z tekstami modlitw, akatystów, kult Matki Bożej;
4. Korelacja zdobytych wiadomości o świętach z analizą treści nabożeństw i ikon poszczególnych świąt;
5. Nabożeństwa cyklu dobowego z analizą wybranych tekstów liturgicznych;
6. Pamięciowe przyswojenie modlitw: Dekalogu, Przykazań Błogosławieństw, Symbolu Wiary i modlitw przed świętą Komunią;
7. Dzieje Apostolskie źródłem wiadomości o początku i życiu Kościoła wczesnochrześcijańskiego;
8. Okres prześladowań Chrześcijan oraz wielcy męczennicy tego okresu;
9. Przyznanie wolności wyznawcom Chrystusa *Edyktem Mediolańskim* i okres *Soborów Powszechnych*;
10. Przyczyny i podział Kościoła chrześcijańskiego uwarunkowania doktrynalne polityczne i historyczne. *IV Wyprawa krzyżowa*;
11. Różnice dogmatyczne pomiędzy Kościołem Prawosławnym a Rzymskokatolickim;
12. Zachowanie tożsamości wyznaniowej w kontekście poprawnych, w duchu miłości ewangelicznej, relacji z innymi wyznaniem;
13. Misja i znaczenie świętych braci *Cyryla i Metodego*;
14. Początki chrześcijaństwa na ziemiach polskich;

15. *Chrzest Rusi*;
16. Kościół Prawosławny w okresie Piastów i Jagiellonów;
17. Reformacja przyczyną rozłamu w Kościele Rzymskokatolickim;
18. Prawosławne spojrzenie na unie religijne – geneza, skutki i ocena;
19. Tragiczne skutki *Unii Brzeskiej*;
20. Wybrane elementy historii Kościoła Prawosławnego w Polsce do początku XX wieku;
21. Powrót unitów do Prawosławia;
22. *Autokefalia* proces usamodzielnienia się Kościoła Prawosławnego w Polsce;
23. Okres międzywojenny tragedią Kościoła Prawosławnego na Chełmszczyźnie;
24. *Akcja „Wisła”*- deportacja ponad 140 tys. ludności pochodzenia ukraińskiego;
25. Struktura organizacyjna Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego w Polsce, stan aktualny, diecezje, monastery, parafie, uczelnie, wydawnictwa, bractwa, stowarzyszenia, działalność charytatywna itp.;
26. Doskonalenie w czytaniu tekstów cerkiewnosłowiańskich i śpiewu liturgicznego;
27. Współczesne problemy Kościoła Prawosławnego: ekologia, ekonomika, globalizacja, bioetyka;
28. Światowa Rada Kościołów, Polska Rada Ekumeniczna, geneza ruchu ekumenicznego.
29. Sobór Wszechprawosławny- oczekiwania i problematyka;
30. Inne wyznania religijne: Kościoły chrześcijańskie i religie niechrześcijańskie;
31. Sekty- zagrożenia i obrona przed ich wpływami;
32. Kościół Prawosławny jako skarbnica Świętej Tradycji i orędownik jej prawowierności.

Osiągnięcia

1. Znajomość dwóch głównych przykazań miłości oraz ich interpretacja;
2. Rozumienie roli Matki Bożej w zbawieniu człowieka;
3. Przygotowanie do aktywnego życia liturgicznego;
4. Uświadomienie wielkiej ofiary pierwszych chrześcijan i jej znaczenie dla współczesnych ludzi;
5. Umiejętność posługiwania się Pismem Świętym;
6. Dostrzeganie potrzeby znajomości podstawowych dogmatów VII Soboru Powszechnego;
7. Znajomość smutnych faktów z historii podziału Kościoła (1054);
8. Znajomość historii Kościoła Prawosławnego w Polsce na przełomie wieków;
9. Przystawianie wiadomości o aktualnym stanie i strukturze organizacyjnej Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego;
10. Umiejętność czytania tekstów cerkiewnosłowiańskich i podstaw śpiewu liturgicznego;
11. Uświadomienie współczesnych zagrożeń cywilizacyjnych;
12. Znajomość podstawowych faktów z życia ekumenicznego Kościoła;
13. Rozumienie potrzeby aktywnego uczestnictwa w życiu codziennym Kościoła;
14. Dostrzeganie zagrożeń wynikających z nauki sekt;
15. Świadomość wartości swojej przynależności do organizmu (ciała) Kościoła Prawosławnego.

UWAGI KOŃCOWE

Zmiana organizacji pracy nauczyciela religii, podążająca za reformą szkolnictwa, wymaga od katechety dużego zakresu wiedzy i nowoczesnego spojrzenia na organizację pracy oraz korelacji wiadomości zawartych w wymaganiach programowych z poszczególnymi przedmiotami szkolnymi i ścieżkami edukacyjnymi.

Współpraca katechety z rodzicami młodzieży gimnazjalnej przybiera nieco inny charakter ze względu na jej rozwój psychofizyczny i jest nieodzowna w ścisłej symbiozie z życiem parafialnym.